

Warszawa, 22-09-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

III.552.3.2022.JA

**Pan Senator Jan Filip Libicki
Przewodniczący Komisji Rodziny,
Polityki Senioralnej i Społecznej
Senat RP**

e-PUAP

Szanowny Panie Przewodniczący,

pragnę poinformować Pana Przewodniczącego, iż problematyka przestrzegania praw dzieci i funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem pozbawionym pieczy rodziców biologicznych jest jednym z ważnych obszarów działalności Rzecznika Praw Obywatelskich.

W dniu 15 września 2022 r. została uchwalona przez Sejm RP ustawa o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw - aktualnie będąca przedmiotem prac Senatu (druk nr 808). W trakcie prac nad wskazaną nowelizacją Rzecznik Praw Obywatelskich w dniu 28 lipca 2022 r. skierował do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej i Przewodniczącej Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny wystąpienie, w którym przedstawił kompleksowe postulaty zmiany prawa w obszarze szeroko rozumianego systemu opieki nad dzieckiem oraz korekty modelu jego funkcjonowania. Dotychczas nie wpłynęła do Rzecznika

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

odpowiedź w tej sprawie, jednakże z uwagi na okoliczność, iż uchwalone przez Sejm RP przepisy, w ich obecnym kształcie, wciąż nie uwzględniają szeregu formułowanych dotychczas przez Rzecznika postulatów zmiany prawa, pozwalam sobie przekazać Panu Przewodniczącemu kopię wskazanego wystąpienia.

Pragnę też dodać, iż w trakcie prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw pojawił się postulat określenia jednolitych standardów w zakresie dopuszczalnej liczby dzieci przebywających w placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez określenie, iż także w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej może przebywać nie więcej niż 14 dzieci.

Aktualnie zgodnie z art. 95 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.) – dalej ustawa w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i kontynuują naukę w wymienionych w ustawie placówkach oświatowych. Natomiast w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, w której umieszczane są dzieci z niepełnosprawnością, które ze względu na stan zdrowia i konieczność stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej, może przebywać nie więcej niż 30 dzieci, a Wojewoda może zezwolić na umieszczenie w tej placówce większej liczby dzieci do 45 (art. 109 ustawy).

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich wskazane wyżej zróżnicowanie nie znajduje uzasadnienia, tym bardziej, że w konsekwencji nieprzyjęcia na etapie prac sejmowych postulowanego rozwiązania sytuacja dzieci z niepełnosprawnością po raz kolejny nie uległa poprawie.

Realizacja słusznych założeń deinstytucjonalizacji poprzez zmniejszanie liczby dzieci w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej musi dotyczyć wszystkich typów placówek. Poprzez wyłączenie ze standardu dopuszczalnej liczby 14 dzieci, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych dochodzi do nieuprawnionego

preferowania jednej z grup dzieci podlegających szczególnej opiece i pomocy państwa poprzez faktyczne obniżenie standardu zabezpieczenia praw dzieci z niepełnosprawnością. Wprawdzie w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego możliwe jest odstępstwo od zasady równego traktowania, gdyż nie zawsze nierówne traktowanie oznacza dyskryminację, to jednak w tym przypadku warunki, umożliwiające uznanie zróżnicowania podmiotów podobnych za zgodne z Konstytucją RP mogą budzić istotne wątpliwości.

To na władzy publicznej spoczywa obowiązek kreowania spójnej systemowo polityki socjalnej oraz wspierającej dzieci, a gwarancje szczególnej pomocy i opieki władz publicznych względem dzieci pozbawionych opieki rodziców, wynikające z art. 72 ust. 2 Konstytucji RP, nie mogą być respektowane wybiórczo. Dobro wszystkich wychowanków pieczy zastępczej powinno być traktowane jako cel nadrzędny z uwagi m.in. na wskazane wyżej gwarancje konstytucyjne i obowiązek zapewnienia dzieciom ochrony i opieki wynikający z art. 3 Konwencji o prawach dziecka.

Realizacja przez państwo zadań w zakresie systemu opieki nie może odbywać się w sposób niekorzystny dla dzieci, gdyż podważa to nie tylko wiarygodność powołanych gwarancji co do zapewnienia dzieciom prawa do specjalnej ochrony i pomocy, ale narusza także prawa dziecka.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Przewodniczącego o to, aby przedstawione przez Rzecznika uwagi zostały przeanalizowane w aspekcie możliwości ich uwzględnienia w trakcie prac Komisji nad ustawą o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (druk nr 808).

Załącznik 1

Z wyrazami poważania

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/